

Locuinta Redactorului

si

Cancelaria Redactiunii

e in

Strata Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primí decatu numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei u.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 „ 8 „ = 8 „ „

Pentru Inscritiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrale pentru fisec-care publicatiune separat. In loculu deschisu 20 cr. de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Situatiunea politica in Romanii'a.

Din Bucuresti ni venira in dfilele acestea mai multe sciri demne de credintia, inse insuficiente de cea mai mare grige si anxietate pentru celu mai de aproape viitoriu. Nu tote sunt de publicatu; de ace'a vomu scote aci numai ce'a ce ni concede discretiunea, pentru-ca totu-si se se pota orientá si publiculu nostru in dejudicarea evenimentelor. De-si unele din aceste sciri ajungu pre tardiu la cunoscentia publicului, ele si-voru ave pretiulu loru si asta-di. Urmeza aci ce'a ce ni se scirie:

„Ve aduceti aminte, ca diuariulu „Dreptatea“ de la Iasi atinsese mai de una-di, ca insu-si tronulu ar' fi in jocu si ca s'ar' clatiná. Adeverule a vorbitu „Dreptatea.“ Inse pentru-ce? Éca unele cause:

„Insu-si tronulu s'a convinsu, ca camer'a de acum, alesa cu ajutoriulu ciomegeloru, bételoru. reteveloru, baltageloru, — nu este de nici-una treba si ca trebue sventurata p'aci incolo. Inse totu tronulu scie forte bine, ca in casu de alegeri noue, fostulu domnu Cusa va fi alesu celu putionu in doue-diece de colegie electorali. Mai departe trageți si d.vostre consecintiele.

„Dara pentru-ce s'a depopularisatu tronulu de asta-di asié iute si asié multu? Bine se insemnãmu: romanii n'au nimic in contr'a personei, ca persona privata, ca-ei portãrile acelei-a potu fi de modelu. Din contra, person'a considerata ca regim u a produsu prin measurele sale pre câtu forte imprudente, pre atâtu si forte compromititorie de tron u si de patria, celu mai profundu disgustu si dorere amara in sufletele toturoru. Regimulu a fostu acelu-a, care a statu mortis iu, ca tier'a se ié asupra-si d'intr'o data infricosiatele sarcine ale garantieru de cãli ferate in favorea consortiului Offenheim*) in Moldov'a, care consortiu este austriacu, in favorea consortiului Stroussberg in Munteni'a, care consortiu inse representa cas'a Hohenzollern cu mari capitaluri, si asié se dé veniturile tieriei in dispusetiunea strainiloru. Regimulu este inculpatu, pentru-ca actiunile cãlilor ferate din Munteni'a apueara in Berolinu pre manile consiliariulu prusianu Ambron, carele apoi si-batù jocu de tier'a, ca ci mai inainte de a se finí cãlile ferate macaru pre una linia, partea cea mai mare a actiuniloru o dede companiei Stroussberg, ca se le vendia la bursa. A numerá companiei Stroussberg aproape doue sute de milioane franci si a nu avé la mana nici-una garantia, acést'a este, ce tortureza asié multu pre patrioti. Stroussberg et Comp. si-pote calcá contractulu, pote morí, pote falimentá; atunci apoi tier'a se planga si se platesca. Dara totu regimulu a mai promis u ngurioru si companiei Fürstenberg-Choteb, etc. inca si alte concessiuni pre comptulu tieriei, pentru-ca elu díce, ca tronulu ereditariu se pote ascurá numai daca tier'a va fi inlatiata cu cãli ferate in tote directiunile. — Se mai spune despre regim u, ca voiesce se restaure in tier'a unu feliu de aristocratia, unu feliu de Junkerthum prusienescu, séu inca austriacu, pentru ca i este gretia de mojicosele portãri, de es. ale Rosiloru si ca in pregiuru de tron u se cere altu-feliu de lustru, adeca ca si la ori-care altu monarcu. Umilirea fatia cu patriarculu din Constantinopole nu i-o pote iertá nimeni. — Sunt multi, carii murmura tare si in contr'a casatoriei, asié precum s'a intemplatu aceea; noi inse din parte-ne tienemu, ca acést'a inculpare din urma este mai multu numai unu pretestu; ér' in unele casuri chiaru mojicia, séu incu una grosã necunoscare a directiunei timpului nostru, unu anachronismu in capetele unoru omeni. Si adeca ce bine mai mare erá se astepte

natiunea si patria de la ori-care alta casatoria? Ajutoriu? Patronagin de la vre-o putere mare? Nu cum-va suntemu asié decadiuti, in câtu se ni asteptãmu salutea de la si prin vre o domnisiore? Dara ore daca s'ar' intemplá tocmã din contra, ca din asemenea casatoria se ni provina perirea? Germanulu díce: Umgekehrt ist auch gefahren; éra istoria este plina de esemplele cele mai triste in acést'a directiune.

„Aceste sunt fructele imprudentiei si satanice pozte de resbunare a ministeriulu Ghic'a-Cogalniceanu. In câtu pentru Alecu Golescu Arapila, cunoscutu de capacitatea sa ca comptoristu, pre câtu este Dsa de onestu ca caracteru privatu, pre atâtu de mare nulitate este ca omu politicu, elu n'are credintia in vitalitatea poporulu romanescu si nu-lu taia capulu intru a-si alege omenii, de aceea toti lu-mintu si toti lu-insiela; de aici atâtea abusuri si hotii ciocoiesci sub conducerea densului. Bine ar' fi daca s'ar' retrage.*) Dar' cine se-i ocupe loculu? pentru-ca nice unu omu de ce-va caracteru nu voiesce a primí conditiunile puse de domnitoriu, dictate inse lui de aiurea. (Se afla totu-de-un'a, precum se vede, omeni de asemenea caractere. Red.)

„Sé luãmu sam'a bine, ca cris'a ministeriale din Bucuresti inca depinde forte multu si de la asteptarea rezultatulu ce va dá plebiscitululu pusu in scena de astutulu despotu din Parisu.“ (Ministeriulu din Bucuresti s'a compusu inainte de rezultatulu plebiscitului. Red.)

Ni se mai scirie ca Romanii ardeleni si ungureni sunt forte persecutati in Romanii'a de unu anu si mai bine; multi din tinerii studenti, carii au trecut u acolo, rabda fome si goletate ca vai de ei; de ace'a suntemu provocati formalu de cãtra compatrioti de ai nostri, ca se nu mai lasãmu nice unu tineru romanu se treca d'incolo. Mai alesu in ministeriulu culteloru sunt forte reu veduti. Acelu ministeriu in dfilele trecute erá se taia pana si subventiunea anuale, care se dá scoleloru ortodocse de la Brasiovu. D. ministru Marzescu (moldovenu, inse vitia de tataru) are una antipathia canesca asupra romaniloru ardeleni, cei-lalti functionari lu imiteza intocma. Sémena ca au si vre-o porunca de la Pest'a. Corespundintele continua:

„De altu-mintrea câtu-va tineri transilvano-ungureni trecuti in Romanii'a in an'i din urma au datu cele mai dorite preteste de persecutiunea generale prin portãrile loru blastemate. Advocatulu Mircea din districtulu Fagarasiulu jace in temnitã de la Vacaresci cu alti doi complici ai séi pentru furturi si spargerii de bolte. Juristulu Groza, din Unguri'a, fugi cu una suma preste doue sute de galbeni furati de la ministeriulu de finantie, din care cauza acelu hotiu este si cercelatu atâtu in Romanii'a, câtu si in Unguri'a. Despre tinerulu, care furase mai multe cãrti si alte lucruri din ministeriulu culteloru, s'a potutu cetí in anulu trecut u in diariile din Bucuresti. Sunt alti vre-o cinci insi, carii numai câtu ambla prin Romanii'a taiandu caniloru frundie, facundu la betii, candu au pre ce se bé si jucandu la cãrti. Nu erau de ajunsu esistientiele catilinarie, strengarii, craii de curtea-vechia, berbanii si toti comissarii de strate si birturi, adeca legionulu de omeni perde-vera de aici; mai trebuiaiu se treca si de preste Carpati de acei tineri de calibrulu acestoru-a.“

Éca cine immormenta si degradeza reputatiunea junimei nostre studioso, care de altu-mintrea in maioritãtea sa se porta cum se cade, numai daca nu s'aru iví unii ca cei memorati mai susu, cari li compromitu si onorea si viitoriu.

Cris'a comerciale inca mai domnesce in Bucuresti si in alte orasie; éra câtu va falliti fraudulosi jacu in temnitã, pre carea o-au meritatu intocma ca si banditii de la Segedinu, insgardati de comitele Rádai. Trei frati falliti au impartitu aproape la patru mii de napoleoni pentru ca se

*) Acelu ministeriu s'a retrasu si cotitorii nostri cunoscu nou'a compusetiune a ministeriulu din Bucuresti. Red.

cumpere voturi absolutorie. Sé vedemu ce va face cu acia procurorulu Lahovari. Corespundintele nostru adange:

„Din Moldov'a ni vinu scirile cele mai revoltatorie de spirit u despre tiraniile unoru boieri de caracterulu unui Balsiu, Aslanu et Comp. Romanii din doue comune, vechi rãzesi (armalisti, boieri de neamu), fusera scosi pre strate, casele loru derimate impreuna cu b e s e r i c ' a . Acestea ni le spune boieriulu C. Rota, unu betranu venerabile de ani siepte-diece. Adeca ca la Tofaleu!“

Este tristu, ca tiran'a aristocratica a ajunsu a impilá in Romanii'a pre poporu chiaru ca si aristocratia magiara la noi, pre cum ni a aretatu infioratoriulu casu de la Tofaleu. Este tempulu supremu, ca se ni dãm u cu totii man'a pentru a sterpi reulu, pentru a readuce concordia si contielegerea intre fratii de unu sange, si ca se ne convingemu una data, ca romanii au fostu totu-de-un'a victima desbinãriloru intre sine insi-si, produse spre nefericirea nostra prin ambitiuni si interese personali cari sunt ajutate si promovate prin intrige straine. Sé pricepemu una data, ca strainii si tiranii se bucura de situatiunea confusa, in carea au ajunsu romanii. Séu n'au fostu dora de ajunsu suferintiele nostre seculari? Ore meritãmu, ca se mai fimu pedepsiti prin nepriceperea nostra? Noi credemu, ca a fostu destulu, predestulu.

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedintia de la 9 maiu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notari: Ales. Bujanovics si Col. Széll. Din partea guvernulu au fostu de facia ministrii: c. Iul. Andrassy, b. Ios. Eötvös, Stef. Gorove, Melch. Lonyay, Balt. Horváth, si Colom. Bedkovics.

Dupa cetirea si autenticarea procesulu verbalu alu siedintiei din urma, presiedintele aduce la cunoscentia camerei mortea deputatulu Ignatiu Ghyecz Camer'a si esprime, protocolaru, condolintia sa pentru acést'a perdere. — Dupa ace'a se presinta mai multe petitiuni, cari se tramitu la comisiunea petitiunaria.

Ales. Szalay interpeleza pre ministulu de instructiune daca are cunoscentia, ca dominicanii asiedati in cetatea Güns au cumpertu, contr'a legii, mai multe pamenturi; ca infintieza acolo unu clastru pentru calugaritie si una scola, si daca ministru are de cugetu a concedere preutiloru cresceroa tenerimei.

Cu privire la nelegalitatea procederei din partea dominicaniloru, ministru justitiei Horváth spune, ca domnia sa are cunoscentia despre cumperea pamenturiloru din partea dominicaniloru din Güns, si tribunallulu supremu a decisu, la tempulu séu, cestiunea acést'a.

Franciscu Berrecz interpeleza pre ministru comunicatiunei, pentru ce nu s'au refuitu inca sum'a de rescumperare pentru pamenturile espropriate de pre linia ferata Hatvan-Miskolcz? — Se voru comunicá ministriiloru concernanti.

Ministru Eötvös, respundendu la interpelatiunea lui Col. Tiszza, facuta in un'a din siedintiele trecute, dechiarã, ca dñi'a sa n'a avutu neci candu intentiunea, d'a numí profesori la universitate reg. din Pest'a individi, cari nu sciu limb'a ungeresca. Daca acést'a s'ar' recere in unele casuri singurare, continua oratorele, nu va intrelasá d'a cere impoternicire de la legelatiune. — Col. Tiszza este multumitu cu respunsulu ministriulu. — Dupa ace'a raspunde la interpelatiunea lui Balth. Halász facuta cu privire la cãrtile intrebuintiate la universitate reg., spunendu ca cãrtile cestiunate nu contienu nemic'a, ce ar fi contr'a politicei tieriei. — Balt. Halász nu este multumitu cu respunsulu datu, camer'a inse lu ié spre sciintia.

Ministru justitiei, Horváth, pune pre biroulu camerei proiectulu de lege despre comunele contractualiste, éra ministru financiiloru Lónyay, presinta proiectulu de lege relativu la cestiunea rescumperãrii garantiei intro stat u si prim'a societate de navigatiune pre Dunare. — Ambele proiecte se voru tipari.

*) Intrebarea prima este, daca avemu trebuintia séu ba de cãli ferate. In casulu d'antãiu se nu ne superãm u daca, fiindu noi nepotintiosi, strainii vinu a supra-ne, ni facu cãli ferate si ne insiela; éra in casulu alu doilea, se nu ni facemu nece noi nece strainii cãli ferate. Detorintia nostra este inse de a condamná pre acele guverne a le Romaniei, cari s'au lasatu a fi corrupto prin straini. Red.

Iul. Kautz raporta d'in partea comis. financiare in privinta sporirii sumei cu carea are Ungaria a participa la cheltuielile comune pentru provincializarea unei parti a confinei militare. Raportele comis. financiare despre unele legi relative la caila ferate au se se tiparesca.

Dupa acea se escã una desbatere mai lunga despre ordinea in carea aru avẽ se discuta obiectele ce se voru admite in desbaterea camerei, in urm'a carei-a presedintele enuncia ca concludu alu camerei, cã mai inainte de tote au se se discuta in sectiuni raportele comisiunii financiare, relative la afacerile comune (croate.)

Bar. Iuliu Nyáry presinta mai multe proiecte de legi, deliberate prin camera magnatiloru.

La ordinea dilei urmeza alegerea comisiunii de specialitate, carea va avẽ se discuta legile de investimentu si intregirea cu doi membri a comisiunii pentru diariulu camerei. — Resultatulu se va comunica in siedinti'a mai de aproape, carea se va tienẽ mercuri (11 maiu.)

Siedinti'a se inchiaia la 11. d. m.

Onorata Redactie!

De-si sunt cunoscute publiculu romanu secularele suferinte ale natiunii romane; de-si scimu si asta-di cum ne luptãmu in contra despoiariloru de proprietate a poporulu romanu: totu-si afu cu cale a descoperi onoratulu publicu romanu unele date istorice privitorie la conditiunea civila a locuitoriloru unguri si romani d'in satele asiẽ numite Sacele si in deosebi d'in Satulu-lungu, Cernatu, Turchesiu, Basiu-falu, Têrlungenii, Zezinii si Purcãretii d'in tier'a Bêrsei, respective d'in districtulu Brasiovulu.

Trebuie se facu acẽsta cu atãtu mai tare, cã tocmai acum'a curgu procesele urbariale urdite d'in partea comunei cetatiene Brasiovu pentru de a mai despoia aceste comune si de pucinele paduri si pasuni comunale ce li-au mai ramas. La acẽsta me indamna mai de parte si proiectulu de lege alu ministeriulu de justitia d'in Pest'a, privitoriu la organizatiunea tribunaleloru si a judetielor singulari.

Dupa cuprinsulu literelor donatiunale date de regele Ungariei Andreiu II, la a. 1212, ordulu calariloru nemtiesci, tier'a Bêrsei se incepa de la siantiurile fortaretiei Halmágy pâna la siantiurile de la Nagyajta, si de aci pâna la siantiurile fortaretiei Miklósvár d'in tiermulu Oltulu si totu pre valea Oltulu in susu cãtra Purcãretii, pâna unde se impreuna Oltulu cu riulu Têrlungu (Tatrag), mai de parte pâna in mat'eã Têrlungulu si vêrfulu muntiloru, si asiẽ, pre vêrfulu muntiloru, cãtra apusu, pâna in mat'eã riulu Bêr'sa si, mai de parte, pre acestu riu in josu, pâna in Oltu si la siantiurile fortaretiei Halmágy.

Aceste hotare s'au mai schimbatu, ocupandu-se de

la Moldov'a unele sate, intre cari si Zezinulu, Purcãretii si Têrlungenii, era de la tier'a romanesca, chiaru in timpul de curundu, mai multe sate de la vam'a Branulu.

Dupa cuprinsulu acestei donatiuni, locuitorii comunelor Satulungu, Cernatu, Turchesiu si Basiu-falu, erau de natiune unguri si romani, era dupa puseitiunea loru civila, erau omeni liberi. Acestu teritoriu s'a donatu numitului ordu, sub conditiune ca impreuna cu locuitorii acestoru comune se radice fortaretie de lemnu si, cu poteri impreunate, se aperse si se padiesca confinele tieriei, pentru cã e de observatu, cã tier'a Bêrsei cuprinde acelu unghiu alu Transilvaniei pre care lu formedia line'a muntiloru, ducatoria de la nordu spre media-di, graniti'a intre Transilvani'a si Moldov'a, si, era si, line'a muntiloru, ducatoria de la resaritu spre apusu, graniti'a intre Romani'a si Transilvani'a.

E cunoscutu, cã clerulu catolicu, basandu se pre unele pasage d'in Biblia, pretindeã si a pretinsu, pâna in dilele noastre, ca tota virtutea, ca se i-se de decima d'in frupte, si asiẽ episcopulu Wilhelm, la a. 1212, donedia ordulu calariloru dreptulu de a culege decima de la Romani, nu inse si de la unguri seu secui.

Pap'a Honoriu III confirmã, la a. 1222, atãtu donatiunea regelui Andreiu cãtu si a episcopulu Wilhelm, dupa originalulu ce se afla in archivulu de la Königsberg si d'in alu carui cuprinsu se vede, cã teritoriulu tieriei Bêrsei a fostu scutitu de contributiune, locuitorii lui liberi — fiindu numai indetorati a padi si a aperã graniti'a tieriei.

La anulu 1226, ordulu cavaleriloru nemtiesci se esiledia d'in Transilvani'a; locuitorii romani si unguri inse remanu pre langa immunitãtile loru, sub comand'a d'in fortaretia Branulu (Törcsvár.)

Regele Ungariei, Ludovicu celu Mare, aduce colonie nemtiesci si intemeidia Brasiovulu la a. 1317; reedificã fortaretia Branulu, dandu acelu si immunitãti, cari le au avutu locuitorii primordiali.

Aceste donatiuni se aproba si de regele Sigismundu. Regele Vladislau, la anulu 1500, casedia comand'a militara Branu si impreuna, la rugarea circumspectiloru sasi Nicolae de Cibinio si Mihael Veres, cetatianu d'in Brasiovu, nu numai susu numitele siete sate, ci si Crisbaculu si Apãtia, ca pre unele ce s'au tienutu de fortaretia Branulu, cu cetatea Brasiovulu, remanendu locuitorii si teritoriulu loru liberu, sub cuventu: „magis quiete et pacifice vivere et propterea incolarum et populorum multitudine ampliari et donari possint“ — si era: „decernentes, ut ipsi deinceps ut antea tam in solvenda contributiõne sive taxa nostra regia, quam etiam in exercituando, in medio Saxonum nostrorum connumerari et cum ipsis Saxonibus nostris etiam exercitari et omnia ea facere debeant, quae alii Saxones nostri facere tenentur“ etc.

La a. 1533, principele transilvanu, Stefanu Bãtori, dà ordinu camerariulu sãu Dobo Ferencz, de a nu mai culege contributiunea de la comunele tienutorie de Branu (Törcsvár), fiindu impreunate cu cetatea Brasiovu.

La a. 1625, principele Bethlen Gábor confirma impreunã numiteloru sate cu cetatea Brasiovu.

La a. 1651, Rákóczi II, printr'unu contractu, pre care cededia fortificatiunile Branulu cetãtii Brasiovulu sustiene legatur'a numiteloru sate cu cetatea Brasiovulu impune Brasiovulu inse mai multe conditiuni, fãra a crea inse d'in locuitorii coloni gl'eb'a e a d'stricti sãu a instrainã de la locuitorii teritoriale loru comunale.

La a. 1713, se vorese in archivulu guvernulu transilvanu unu urbariu fãra subscriptiuni si datu, in care a dice, cã dreptulu de carciumaritulu vinulu e alu imploitoru magistratulu d'in Brasiovu, era carciumaritulu bere e alu comunelor Satulu lungu, etc., era doue mori d'in Satulu-lungu sunt ale cetãtii Brasiovulu.

La a. 1786 cetatea Brasiovulu cumperã dreptulu de carciumaritulu d'in comun'a Turchesiu, de la parochulu rom. cat. Totu pre acestu tempu, intre comun'a Brasiovu si intre comunele Satulungu, Cernatu, Turchesiu si Basiu-falu, nascundu-se certe, printr'unu decretu guvernialu se decide, cã conditiunea jobagiale a Seceleniloru nu se pãte statorã: „ordinandum invenit, ut quum nec antiqua nec recentiora adessent urbaria, ex quibus sive conditio quarulantium sive species et mensura servitutis elucerent.“

Cu ocaziunea conscriptiunei urbariali, la a. 1819, se punu in gur'a fatentiloru d'in Sacele cuvintele: cã as urbariu d'in 5 Aprilie 1780, cã ei inse nu iudeplinesc serviciile dupa acelu, ci fia-care jobagiu solvesce unta cãsa de 2 fl. 16 cr., d'ãteriu 1 fl. 8 cr. de fiacare tractatoriu 1 fl., er' unu d'ãteriu 34 cr., dau si cãte unu stanginu seu una diumetate de stanginu de lemne si decimu d'in tote.

D'in traditiune se scie, cã cetatea Brasiovulu numã dupa anulu 1800 a inceputu a zidi, in fia-care comunã cãte una carciuna si locuintie pentru provisoratu, si asiẽ cetatea a inceputu nu numai a ocupã regalele comune morile, mai multe complexe de paduri sub cuventu de a le feri de stricatiune, ci a introdusu de a se solvi a tãcese colonicali.

In urm'a stergerei legamentulu colonicalu, cetatea Brasiovulu s'a sciutu folosi de ocaziune si a storce de la tieria una despagubire mai bine de una diumetate de milionu.

Cetatea Brasiovulu a pornitu procesu urbarialu sup'a comunei Satulungu care, avendu unu procuratoru de casu, i-a vendutu caus'a, pentru cã instanti'a prima data de scaunulu urbarialu d'in Brasiovu n'a luat in drepta consideratiune conditiunea locuitoriloru acestoru comune, ci trecundu preste intrebarea principiala, a hotaritu, cã locurile comunale d'in Satulungu

FOISIORIA

Despre principiulu natiunitãtii

in raportu cu progresulu generale alu civilisatiunii.

Discursu rostitu in Adunarea Societãtii Transilvani'a, in 1 Februaru 1870.

(Urmãre.)*

Natiunitãtatea asiẽ dar' trebuie a formã fundamentale in instituirea ori-carei societãti, port'a prin carea trebuie se esa tributulu fia-carei-a pontru lucrarea edificiuulu comunu. Tote trebuie a avẽ o directiune generale, pentru cã tote trebuie a lucrã pentru oper'a comuna, dar' nu mai putienu fia-care ginte trebuie a avẽ o directiune propria, conformu aplecãriloru si geniulu sãu, pentru ca lucrarea se fia mai rapede, oper'a mai perfecta. E divisiunea ocupatiuniloru lucratoriloru dupa geniulu fia-carui-a.

Constituirea societãtilor pre natiunitãti, — acẽsta e cea mai necesaria si mai legitima aspiratiune a genulu umanu, pentru ca se pota inaintã victoriosu cãtra tiut'a cea dorita. De aci, domnilor, luptele seculare ce fia-care natiune a intreprinsu spre a-si adunã membrele sale respitue, lupta instinctiva la inceputu, parendu a servi interese opuse, imbrãcandu caractere diferite, candu luptandu pentru regalitate contra aristocratiei, candu pentru aristocratia, democratia contra regalitatei, candu pentru religiune, dupa circumstantiele loculu si necesitãtile momentulu, dar' totu-do-un'a lucrandu pentru acestu scopu, fãra scirea lor, daca nu sub imperiulu unei atractiuni fraterne. Acẽsta mare lupta, asta-di in mare parte consciincioasa, nu e inca terminata; ea nu va incetã mai inainte ca aspiratiunile lor se fia implinite, mai inainte ca apele se-si pota aflã albiele lor naturale.

Candu acẽsta mare opera va fi terminata, natiunile, cari odinora si-consumãu poteriile lor pentru a-si constitui unitatea, si aru intorce tota energiã lor pentru cucerirea celei mai mari sume de libertãti necesarie producti-

uniloru de totu genulu; atunci fia-care si-ar' aflã mediile si garantiile necesarie complinirii sale cetatienesci, toti aru conlucrà pentru perfectiunea gintii lor, si tote, dupa aptitudinea si geniulu lor propriu, pentru progresulu generale, pentru cetatea universale. Tribunalu fia-carui-a ar' fi cu multu mai mare si inaintarea cu multu mai victorioasa. Atunci de la unu capu pana la altulu alu lumii ar' domni, in midloculu unei tãceri religioase, o emulatiune generale, nobile si pacifica, in desvoltarea activitãtilor de totu genulu, pentru supunerea lumii externe si interne, pentru civilisatiune. Atunci umanitatea, afluandu-si albia sa naturale, nav'a civilisatiunii cu nenumeratele sale vele intinse, ale totu atãtoru popore, ar' pluti rapede si maestosu in midloculu emulatiunii si alegretiei generale a lopatariloru, cãtra portulu doritu.

Dar' aceste timpuri, domnilor, sunt inca departate. Se nu ne facemu iluziuni: umanitatea are inca multu de lucru! De aici audimu sunetulu tristulu alu lãnturiloru funebre a milione de frati: Poloni, Slavi de Nordu si de Sudu, Romani si Greci, cari indesiertu si-deseca vinele lor pentru acea libertate in care frãtii lor respira voiosi si tari si cari nu voiescu a le acordã nici chiaru o urechia simpatica.

In adeveru, domnilor, cãtu de rapede ar' fi impinsa nav'a civilisatiunii, daca in midloculu cadentiei lopetelor, viguros manuie, nu s'ar' audì lugrubulu resnetu alu lãnturiloru ce-i sufoca. Ei se lupta pentru a le sparge, si navea e impededata in sborul sãu.

Daca Polonii, cari alta-data prin vigurosele lor bracie au scapatu Europ'a de barbaria, Slavii si Boemi'a, de unde a plecatu primulu si energiculu semnãle popularu alu luptei pentru libertatea cugetãrii, Grecii — la a caroru singura suvenire antica, ne sentim transportati si cari toti pentru libertatea si unitatea lor au versatu sãrõie de sãnge, ale caroru sorginti nu sunt inca desecate — daca d'icu, aspiratiunile lor aru fi implinite, cine nu vede cu cãti pasi civilisatiunea europena ar' fi impinsa inainte si chiaru aperata de ori-ce evenimente desastrose?!

Si pentru a nu vorbi de cãtu de noi, cine nu vede cã, daca Romanii si-aru aflã libertatea si unitatea, ce imense servitii aru aduce civilisatiunii, atãtu prin puse-

tiunea lor — cã-ci cine ar' potẽ formã unu muru atãtu de forte si compactu prin numerulu si omogenitatea nostra, contra ori-carei temeri, — cãtu si prin geniulu gintii nostre, — cã-ci cine ar' potẽ portã mai luminos facã civilisatiunii printre negurele Orientelui?

E o mare misiune, domnilor, aceea a civilisatiunii Orientelui si acẽsta, in interesulu ei chiaru, nu potã cadẽ de cãtu unu membru alu familiei latine, preferintã justificata prin superioritatea geniulu sãu.

In adeveru, domnilor, se punemu in facia cele doue elemente, cari si-impãrtu asta-di Europ'a civilisatã si presiedu la destinele ei: elementulu latinu si celu germanu; se punemu in evidentiã serviciile aduse civilisatiunii, si vomu constatã superioritatea gintei latine sup'a celei germane.

O asemenea lucrare nu potẽ fi de securu complinitu in cadrulu ce mi-amu propusu; ea ne restringe, dar' nu va fi de ajunsu, cu o privire generale, a constatã cele ce amu emis.

Fãra a vorbi de serviciile aduse civilisatiunii de imperiulu romanu, care prin cucerirea lumii atunci cu noscute, prin institutiunile si operele cugetarei sale i-imprese acẽsa-si directiune civilizatrice, conformu geniulu sãu, — pre candu Germanii, respingundu dominiatiunea romana pentru a-si conservã libertatea, erau inca in intunericu, — vomu avẽ a constatã, d'in secele ce se succedu dupa caderea imperiulu, cã ginte latine e animata de unu spiritulu liberu, progresistu si generosu; pre candu cea germana de unu spiritulu misticu, conservatoru, imobilu chiaru, si prin urmare egoistu. Totu-de-un'a in seclii ce se succedu vomu aflã elementulu latinu si in specia Franci'a in capulu civilisatiunii europene, in capulu revolutiuniloru si miscãrilor ce au de obiectu progresulu societãtii si alu omulu.

Daca Carolu-Magnu ajunse a reconstitui imperiulu Romanu si a-i imprime o directiune civilizatrice societãtii barbare, dar' fortandu pre Germani a conlucrà la acẽsta opera, successorii sãi inse in Germani'a nu fure demni de a continuã acestu mare rol, desecãndu-si poteriile si ambitios'a rivalitate cu sacerdotiulu.

(Va urmã.)

*) Vedi Nr. trec. alu „Feder.“

au să se împarta între comună Brasiou și comună Sa-
tulungu ca între Domnu terestru și fosti coloni. Această
sentință devenindu pre calea apelatiunii la Tablă regia
d'in Vársahely, în locu de a se casă, s'a aprobatu, s'a
datu locu înse revisiunii.

Curtea suprema înca a aprobatu această sentință
sub cuventu că, în cause de regulatiune urbariale, revi-
siunea în contră sentinței, dato despre întrebarea pro-
mergatoria, adeca dacă regulatiunea are locu său ba,
dupa patentă, nu e iertată. Si în contră sentinței forului
alu treilea s'a datu, la curia regia, plansore de nullitate,
care era si s'a respinsu, prin resolutiunea d'to Sztgyörgy
1870, Aprilie 11, Nr 620, sub cuventu că, dupa proce-
dură civilă austriacă, nu se pote dá plansore de nulli-
tate despartitu, ci numai împreunată cu revisiunea.

A sup'ra comunelor Cernatu, Turcesiu și Basiu-
falu, curge asemenea procesu într'una causă, și alu trei-
lea procesu curge a sup'ra comunelor Têrlungeni, Zezini
și Purcareti. În ambele aceste cause, avocatulu comune-
loru, Alesiu Vajna de Pávai, si-a datu respunsulu a sup'ra
actiunii, întemeiatu pe susu citatele, și mai multe alte
documente. Aceste procese cu tote documentele lor se
voru tipari la timpu, ca să se pastredie ca unu actu istoric
atâtu despre machinatiunile Brasiovenilor și ale
guvernelor trecute, câtu și ca unu actu despre deplora-
bilă stare a justitiei d'in Transilvania, d'in secolulu
alu XIX.

În legatura cu aceste procederi, trebuie să tragu
sub censura și proiectulu de lege alu ministrului de jus-
titia, despre organizarea tribunalelor și judetielor sin-
gulari, cu privire la tier'a Bêrsei, în întielesulu carui-a
are să se înfiintiedie în Brasiou unu tribunalu colegialu
cu unu judetiu delegatu, și în Feldior'a (Földvár) unu
alu doilea judetiu singularu, de unde trebuie să se traga
consecință, că ministrulu are intentiunea a împreună
Sacelele și celelalte sate, până în pasulu Buzelui, sub
judetiulu singularu d'in Feldior'a, pentru că Feldior'a se
afă în malulu Oltului și n'are nici ună concurență de
sate d'in districtu, și fiindu că nici cu Sacelele și cu
celelalte sate, de la pasulu Buzelui în cōce, nu stă în
nici ună comunicatiune, trebuie să d'icu, că e într'ō de-
plina necunoscutia a tieriei Oltului.

De o cam data avem să tragemu numai urmato-
riile colorarie:

1. Locuitorii romani și unguri d'in Districtulu Bra-
sioului au fostu, de la începutu, cu totu teritoriulu lor,
liberi, nobili și nenobili, scutiti de ori și ce tase co-
loniale.

2. Că Sacelele s'au împreunatu cu cetatea Brasio-
vului numai d'in punctu de vedere alu administratiunii
publice, sustienendu-se ca cetățienii liberi de una potri-
va cu cetățienii sasi, și fiindu dotori d'impreună cu sasii a
aperă confiniile tieriei.

3. Că principele Rákótzsi n'a potutu angustă liber-
tățile locuitorilor romani și unguri d'in numitele sate,
nice n'a avutu dreptulu a înstrăina teritoriulu acestor
comunități, pentru că și pentru ei stă principiulu de
dreptu: „Nemo plus juris in alium transferre potest, quam
ipse habet.“

4. Că comună Brasioului, de la începutulu seco-
lului alu XVII, s'a folositu de tote machinatiunile a aservi
pre locuitorii romani d'in numitele sate și a i aduce la
conditiune coloniale.

5. Că guvernele aristocratice au fostu, sunt și voru
fi înimice poporului, fia elu de ori-ce natiunalitate, ro-
mana ori magiara.

6. Că poporulu transilvanu unguru, ori romanu, să
și deschidă ochii, cu ocaziunea alegerilor de deputati
și să nu mai votiedie pentru grofi și baroni, pentru că
acesti-a au fostu totu-de-nu'a amicii sasilor și au ma-
chinatu, cu sasii la olaltă, în contră intereselor po-
porului.

Satulungu, 30 aprilie 1870.

Unu cetățianu romanu
d'in Satulungu.

Selagiu, în lună lui aprilie, 1870.

Dle Redactoru!

Vinu a Ve rogă, ca să binevoiti a dá locu în co-
lonele pretiuului diuării „Federatiunea“ urmatoriului
estrasu d'in protocolulu sinodului protopopescu alu trac-
tului Bredului, ținutu în Herculuanu, la 14 aprilie 1870.
— D. Protopopu tractuale, Teodoru Popu, ca presie-
dinte alu sinodului, deschidendu sinodulu salută pre
membrii presinti prin ună cuventare acomodata.

Cetindu-se apoi ordinatiunea ven. cons. d'to 12/2
1870, nr. 299, privitoria la midi-locele d'in cari s'ar
poté sustiené preparandiă confesională gr. cat. în Gherlă,
înainte de a se luă la desbatere, la propunerea Dlui An-
dreiu Cosmă, s'a decisu:

„Acestu sinodu tractuale primesece cu viua bucuria
cită ordinatiune a maritului ordinariatu diecesanu,
dreptu dovăda despre ingrigirea parintesa a maritului
ordinariatu, de bunastarea și instructiunea crestinesca
natiunale a poporului, înse înainte de a luă des-
baterea causei momentuose cuprinsa în această ordi-
natiune;

considerandu că, dupa canonele și drepturile nes-
prescriptibile a le bisericești nostre romane, mireni
sunt membri cu votu în adunările tractuale proto-
popesci;

considerandu că, dupa conceptulu bine întielesu alu
bisericești, respective alu guvernării, preții sunt numai
oficialii bisericești ce o formedia totalitatea creden-
tiosilor;

acestu sinodu tractuale, mandru de drepturile
bisericești:

ține de neesactu pasagiulu d'in suslaudatā ordina-
tiune, unde se dice facultativu, că întielegintii seculari
potu luă parte la acestu sinodu; d'in contra, e convinsu
acestu sinodu, că mireni sunt membri constitutivi ai si-
nodului tractuale. Totu odată ic pre placuta cunoscutia,
că confratele în Christosu Protopopu, consciu chiamatei
confratiei sale, a binevoitu a invită la acestu sinodu și
pre întielegintia d'in tractu;

în urma, acestu sinodu tractuale nu pote primi
numirea, prin care în ordinatiunea maritului ordinariatu
elu este intitulatu „de adunare,“ că nu cu numele
său adeveratu de „sinodu protopopescu.“
Luandu-se apoi la desbatere susmentiatā ordina-
tiune a ven. consist., s'a decisu:

Acestu sinodu tractuale consentiesce cu parerea d'in
ordinatiunea maritului ordinariatu, unde se dice, că
urcandu-se interusuriile capitaleloru fundatiunale de la
6 la 10%, celea 4% să se întrebuintiedie spre sustie-
nerea unei preparandiă confesională gr. cat. în Gherlă;

considerandu înse că, atâtu în această cestiune câtu
și în alte casuri, lipsindu adunarea respective sinodulu
diecesanu pre basă reprezentatiunii credentiosiloru, tote
lucrările sunt defectuose;

considerandu drepturile și autonomiă bisericești ro-
mane gr. cat.;

considerandu importantia și multimea cauzelor
bisericesci și școlare, cari ceru resolutiune și una punere
în lucrare urgente

considerandu că aceste cause nu se potu re-
solve cu efectu decâtu în unu sinodu diecesanu și pro-
vinciale;

considerandu, că episcopulu și, sede vacante
episcopi, vicariulu generalu capitulare, în fia-care anu
respective la unu anu dupa sinodulu ultim, e detoriu a
conchiamă sinodu diecesanu:

acestu sinodu tractuale roga cu totu respectulu pre
maritulu Ordinariatu și respective pre Rev. D. Vicariu
generalu capitulare ca să binevoiesca a satisfice santei
sale detorintie, conchiamandu cu urgentia sinodulu die-
cesanu.

Cu privire la convocarea unui sinodu provinciale
s'a alesu una comisiune carea, componendu adresă, o va
subterne prin maritulu ordinariatu diecesanu Pre San-
ctiei sale parintelui metropolitu.

Totu această comisiune s'a însărcinatu a cercă și
pre Rev. D. Vicariu foraneu alu Silvaniei, pentru con-
chiamarea câtu mai urgente a unui sinodu vicariale.

Luandu-se apoi la desbatere causă școlare, s'a alesu
una comisiune compusa d'in DD. Teodoru Popu pro-
topopu tractuale, ca presiedinte, Alesandru Aciu, An-
drei Cosmă și Gregoriu Popu ca membri; această
comisiune va avé de a amblă d'in comună în comună și
a relată în sinodulu viitoriu despre starea invetieman-
tului, și totu odată a propune, cum și prin ce midi-loce
s'ar poté delatură scaderile și impedecamintele causei
școlare.

Mai încolo, s'a decisu ca senatele școlastice comu-
nale, fiindu degiă înfiintiate în tote comunele d'in acestu
tractu, pre viitoriu în fia-care luna să țienă baremu câte
una ședință, ducundu protocolu regulatu despre celea
decise. Preții, ca presiedinti ai senatelor școlastice,
voru face aretare despre activitatea aceloră sinodului
tractuale, care pre viitoriu se va țiené de regula în fia-
care 4 luni

Dlu Andreiu Cosmă a prezentatu sinodului unu
proiectu de statute pentru înfiintarea „unei Reuniuni
pentru creșterea și instructiunea poporului“, care cetindu-
se, s'a primitu în principiu și s'a și începutu subscrierea
membriloru, lasandu-se desbaterea speciale și înfiintia-
rea definitivă a proiectatei Reuniuni pentru sinodulu
viitoriu.

S'a mai decisu ca, îndată dupa acestu sinodu, în
fia-care comună să se țienă celu pucinu odată pre sep-
temana școlă de repetitiune, facundu se în sinodulu vii-
toriu aretare despre rezultatu.

D'in acestu estrasu protocolare constatediu cu bu-
curia, că causă autonomiei bisericesci și causă școlastica,
atâtu de delasată, a atrasu atentiunea sinodului într'ō
mesură cuvenită, și sum convinsu, că purcediendu sino-
dulu pre calea începută și deca factorii chiamati, preu-
țimea și întielegintia mirăna, voru satisfice detorintiei lor
sublime fatia de instructiunea poporale, vomu vedé resul-
tate îmbucurătoare.

Déc ceriulu în fruntea fia-carui tractu conducatori,
caroră să li jaca la anima causă bisericeșca și școlaria,
ca și în tractulu nostru.

În fine sum în pusețiunea placută de a relată,

cumcă în scurtu tempu se va înfiintă și o Reuniune a
invetiatoriloru romani d'in Selagiu.

Unulu d'între invetiatorii
tractuali.

Caransebesiu, în 15/27 aprilie, 1870.

Dle Redactoru!

Me rogu a dá locu în colonele „Federatiunii“ urma-
tozelor sire relative la introducerea statutului organicu,
în protopopiatulu Caransebesiului.

Vediendu, că în protopopiatulu nostru nice unulu
d'între preți său d'între presiedinti sinodelor parochiali
nu dău în publicitate abuzurile, cari Dlu protopresbiteru
A—viciu le-au facutu, cu ocaziunea introducerei susaminti-
tului statutu, — ca mireni și nemembri alu vre-unui
sinodu parochialu, mi-icū libertatea, a face cunoscute
onorabilelui publicu aceste abuzuri.

Caletoria fiasce-carui Dmnu protopresbiteru, la
introducerea statului organicu, nu a constatu multu, ba
mai nemică, fiindu că toti Domni protopresbiteri au
pranditu și noptatu la respectivii pasochi comunali, firesce,
fără de a solvi ce-va pentru aceste favoruri; pre langa
această li-s'au datu înca și trasure d'in comună în comună,
gratis.

Dnulu protopresb. A—viciu, amblandu înse prin
protopresbiteriatulu nostru, nu a esitu d'in comună,
respective, — dupa constituirea sinodelor parochiale, —
d'in biserice, fără ca fia-care casa bisericeșca să nu i
rebonifice caletoria cu câte 8, 10 său 12—15 fl. v. a.

Domni parochi comunali, convinsi că manipularia
Dn. protopresb. este ilegală, fure siliti a supleni banii
depensi. Apoi, cum se vede, Dnulu protopresb. A—viciu
nu s'a ținutu de nica ținta prescrișă de oficiulu său,
adeca introducerea numitului statutu, ci țintă suprema a
Dsale a fostu, de a se tractă bine prin comună, și a-si
adună vre-unu banu. Deci Dnulu protopresb. A—viciu să
binevoiesca în viitoriu a remanē m i bine a casa, fiindu
că interpretatori asié de scumpu ca Dsa nu ni debue;
misiunea Dsale ar' fi potut'ō implini si parochii nostri,
fără de a ni constă ună cruceriu.

Longinus.

Aradu, în 16 aprilie 1870.

Domnule Redactoru!

Fiindu eu atacatu în foi'a on. Dtale, sub Nr 31—363
13 1 aprilie 1870, me sentiescu îndreptatitu a te rogă
pentru publicarea respunsului meu la acusă Dlui Groze-
scu, d'to Sinite 2. aprilie a. c. cu referință la alegerea
notariului d'in opidulu Chisneu, decursa în 31. martiu
1870. st. nou.

Pentru ca on. cetitori să veda mai lamuritu ce a
fostu causă principale a caderii candidatului romanu G.
Grozescu fatia cu candidatul magiaru B. Hirsch, aduce
la cunoscutia urmatoriele: Fostulu notariu alu opid. Chi-
sneu, F. Magyari, cuprinsu fiindu de unu morbu
greu, înca în an. 1869, în Novembre, s'a substituitu, prin
intervenirea Protojudimei tract. Zarandu, cu numitulu
Hirsch, carele că atare funcțiună până la repausarea
lui F. Magyari în 22-a martie a. c. st. n., — unu res-
timpu de 5. luni, în care avu ocaziune destula de favora-
bila spre a si castigă popularitate. — Eu cugetu, on-
cetitori, că atunci ar' fi avutu întielegintia partiei Sta-
nescu-iane mai buna ocaziune a se întrepune la Protoju-
dimea memorată, candu această a substituatu pre Hirsch;
că ci dacă eră unu romanu substituat, la alegere reusă
de siguru fără luptă, fiindu că Hirsch nu avea ocaziune
a-si face popularitate între romani. — Atunci înse, candu
ocașiunea eră binevenită, a dormitu, n'a batutu ferulu
până a fostu caldu; acum îndesiertu lu va bate, că ci s'a
recitu. Dlu Grozescu ar' face mai întieptiesce, dacă ar'
tacé, să nu-si recéșca gură cu blamări nenimerite! Să nu
fia adusu cu sine pre servitoriulu său necredintiosu, ca-
rele impli comună cu ună faima, de carea se spaimen-
tara alegatorii nostri, că adeca: Dlu Grozescu
are 600 de birici și 200 de scrôfescă a.,
la carea alegatorii disera: „Nu ni debuescu lo-
custe pre hotarulu nostru.“ s. c. a. După
immomentarea fostului notariu F. M., fusei provocatu
d'in partea poporului la candidatură de notariu, și ve-
diendu cu alipirea lui cătra mine atâtu de caldușă, me
deklarasem pentru primire; totodată recercai cu totu
stimă și voi'a Dlui preutu localu Ioane Cornea ca-
rele, dupa putiuna cugetare, asiderea mi date parolă,
dicundu-mi: „Poti contă pre sprigén'a
mea!“ Acū eram și mai odihnit. Înse în 27. martiu
a. c., adeca Domineca, fusei înscințiatu: că întielegintia
locală e de alta parere, adeca: poporulu dupa esirea d'in
st. Biserica se coaduna la școlă locală română pentru a
se consultă în meritulu alegerii.

Întielegintia memorată a fostu precantă a ajută
reusirea lui Hirsch! adeca: Domineca diminiță a in-
ceputu a pune în cunoscutia numai pre acci alegatori,
cari erau contră mea; această se dove esce cu acea, că
d'in 60. de individi mai de frunte, d'in partiă mea,
chiaru numai unulu s'a înscințiatu, și această înse numai
d'in gresielă corifeului, că ci n'a sciutu, de carea partiă

se tiene acestu individuu, si prin acésta fapta, tain'a cea ascunsa deveni la cunoscutia a mai multoru alegatori. — In acésta conferintia, primadata cuventu parintele Cornea, insufletii poporul coadunatu prin una vorbire respirata, cu citatiuni diferite, s. c. a. pentru spriginirea unui candidat romanu. Dupa acést'a voi a vorbi Dlu M. Chirilovicu, inse observandu-me pre mine, se intorse cátra poporu dicundu: „Daca între D. vostre s'ar' afla vre-unulu, carele voiesce a pasi la candidatura, sè parasésca localitatea acestei conferintie si sè nelase pre noi singuri a ne consultá.“ Eu me declarai si aci pentru candidatura, si parasindu conferintia, conformu ordonului, me indepartai. Nu potu inse retacé expresiunea Dlui Chirilovicu, cá: „Ce mai persona trabala?! cum si-va poté acestu omu ca notariu, castigá autoritate facia cu poporul?!“ — Debuté sè marturisescu, asié expresiune e ridicula, si si caracterizeza omulu. Eu celu putienu cugetu, cá: person'a singura nu face autoritate, ci energi'a, invetiatur'a, faptele cele bune s. c. a. castiga autoritate persoanei.

Totu Dlu Chirilovicu dice: „Daca vomu alege pre Anciu notariu, atunci tata-seu va si popa, cá-ci si altcum i place Dsale a pune antistia, popi si dascalii“ apoi continuá: „are si pre multe neamuri s. c. a., cu unu cuventu nu vi lu potu recomandá.“

Intru adeveru, on. cetitori, tatalu meu a fostu in mai multe ronduri membrulu antistiei com., parte ca jude campestru, juratu, perceptore, parte ca jude com., dar pentru ace'a, eu asié cugetu, si dóra si Dlu Ch. è de una parere cu mine, cá tatalu meu nesciindu ceti si scrie si ne studiandu cursurile clericale, nu póte fi popa! Intrebu eu dara, ce scopu avu Dsa, candu se exprimá astfelu?! Cu asié vatemári publice vomu ajunge noi scopulu de multu doritu? ba, neci candu! Nu s'ar' fi cuvenitu sè lu vatemé pre acestu individuu, de la care mai multu poteau acceptá candidatii romani. Acú se scolá veneratulu meu tata, si díse: „Pentru aceste ne trudimu noi cei seraci cu pruncii nostri pre la scoli, ca si mai in urma sè suferimu asié vatemári de la mai marii nostri, de la carii amu acceptatu mai mare spriginire?“ si fara ca sè me mai fia intrebatu ce-va, de locu a parasitu conferintia cu vre-o 50—60 de alegatori, carii pentru vatemarea lui toti se lapedara si se dusera de a dreptulu la scupcin'a lui Hirsch. Acum, intiept'a inteligentia locala nu se duse spre intorcerea loru de a colu, ci veni spre atacarea mea la cortelulu meu, — debue sè mi marturisescu nepotintia, nu eram in stare, pentru vindecarea raneloru cauzate bunului meu parinte prin Dlu Chirilovicu, a aflá neci unu leacu.

Poporul se convinse, cá aci nu atátu caus'a, ci numai person'a e de mare interesu. Dorere!!! cá-ci s'a intemplatu caderea nostra prin conducatori nostri cei intieptii! Dca numitulu D. Chirilovicu numai pre mine me vatemá, pentru natiunea mea, si interesele ei, tote le asiú fi suferitu cu rabdare, cá-ci poporul nu s'ar' fi lapedatu.

Candu pasira fruntasii opid. Chisineu pentru amoverea fostulu notariu, mai antéiu se presentara la Dlu Chirilovicu, carele erá atunci Protojude in tract. Zaranului, si ce dobendira de la bravulu romanu? i respinse cu rusine, dicundu-li: „Pána voiú fi eu fibirou, si pana candu notariulu vostru traesce, nu lu veti tiepá voi d'in notariatu!!!“ Poporul aveá dreptu, cá-ci voindu a introduce in cancelaria com. limba romana, a cugetatu, cá prin acést'a lu vá poté amové, inse s'a insielatu grozavu, cá-ci numitulu notariu, no sciindu scrie romanese, ca totu omulu ingrijiatu pentru sustinerea isivorului de traiu, cercá midilóce, ca sè invetie a scrie si ne fiindu in comuna altu individuu aptu spre acést'a, se intorse cátra parintele Cornea, carele si primi mandatulu, apoi, vezi-bine, cá omu cu politica, nu cumvá sè lu sentiesca poporul, cá-ci acést'a erá contra dorintiei lui, ambliá nóptea spre instruarea notariulu, buna ora cum ambliá Nicodemu la Christosu! Dorere! Cum de poporul teu, de turm'a ta te potusi lapedá!! Candu se alesera in an. 1869 deputatii dietali, era si-aretá o fapta frumoasa fat'a cu poporul sèu, cá-ci acum de nou se lapedá de densulu si trecu in taber'a Socodorului. Dupa ce acestu postu deveni vacantu, saturandu-se Dsa de voia buna, cá-ci poporul l'a fostu uritu fara mesura, uitá cele ce le díseose contra Dlui Stanescu, si cu atátea mai multe vorbesce acum pro, cortesiesce d'in respoteri pentru Stanescu.

Éta, on. Cetitori, consecintiele eminintelii noastre invetiatu. Dsa a cugetatu, cá poporul asié e de prostu, nu vede cine ce lucrá?! Eu vi marturisescu adeverulu: cá daca acesti doi individi remaneu neutrali, de siguru rensiá unu candidat romanu. — Vediendu sormanulu poporu faptele acestor'a, díse: „Lepadati-ve, fratiloru, de acesti mincinosi, carii si-intoreu chepenégulu dupa cum sufla ventulu, cá mai de multe ori ne insielara acesti-a pre noi; deci acum nu li mai potemu dá incredere!!!“

La acus'a lui Grozescu, cá: „ati cumparatu convingerea nepriceputulu poporu cu bani“, s. c. a., numai pre scurtu respundu: „intrebu Grozescu pre N. Caba et consortes, cine a incercatu a corupe si cumperá convingerea nepriceputulu poporu cu bani? Cine a voitu pre Ioane Siute pre partea lui Grozescu a-lu cumperá cu 50 fl.? Dlu N. Caba et consortes, dar' nu eu. Sunt inca mai multe esemple si d'in partea unoru omeni mai de rondu; acuma inse n'am spatiu indestulu a-i pomeni. Ar' fi fostu mai cu sfatu, daca Dlu Grozescu ar' fi vedintu grind'a in ochii sèi, si sè nu pipaésca in ochii altor'a dupa paiu! Cá parintele G. Carabasiu a impartitu siedule pentru cumperarea convingerii nepriceputulu poporu, e minciuna gola! Cá scie putina carte, — intrebu eu pre Dlu Grozescu, decáte ori l'a recercatu numitulu preotu pre Dsa, cá sè-i dé sfatu in trebilo preutiesci? sè aiba Dlu Grozescu grige, sè nu asuprésca pre nimene, cá-ci Ddiu lu pote receré mai adeseori! apoi diu va fi tardia pocaintia.“

Cá ou am dísu, cá: „nu asceptu fericiea mea de la romani, inca e minciuna, cá-ci eu m'am exprimat, cá: de la intiegintia opidului Chisineu, carea cu politic'a sa neprecautá a facutu desbinarea ne acceptata, spre caderea romanilor locali, neci candu nu potu romanii acceptá fericie!“

Ce se atinge de scen'a vulnerárii, cu totulu altcum s'a intemplat, adeca: Dupa serbarea alegerii, între 6—7 ore sér'a, veni Dlu T. Rafila in ospetari'a dominiului de acolo, unde se ospetau alegatorii lui Hirsch in cea mai mare linisce, si recurse la midilócele cele mai degiositorie, fatia cu caracterulu Dsale ca clericu absolutu, cá-ci intorcundu se cátra Onutiú Pop'a, Ioane Siute si Onu Bragie judele com., carii siedeau la una mesa separata, ospetandu-se dupa datina, li díse: „Ce mai romanu bravu vi aleserati de notariu?! (Aci urmeza una expresiune ce cuviintia nu ierta a se publicá. Red.) la acést'a judele com., carele a fostu neutralu, incepú a ríde cu hotota, dicundu lui I. Siute: „Ast'a fuse a ta! si inca a celoru lalti 196. de alegatori ai lui Hirsch Bela.“ — Atunci acestu individuu se scolá, si indrumá pre Dlu Rafila la una acomodate cuvenita caracterulu sèu, rogandu-lu sè fia mai moderatu! La acést'a Dlu T. Rafila carele, se vedeá apriatu, cá numai pentru ace'a s'a indesatu acolo, cá sè faca cravalu, se turbura preste mesura. Ospetariulu Sárosy vediendu nepaciuintia acestui Dnu, rogá persecutori, carii siedeau in linisce la alta mesa, sè duca pre Dlu acest'a afara! Acest'a se contrapuse, dandu ou punulu la care in ochi, la care in gura, capu, nasu si rupendu ginorele depre vestiminte s. c. a.; atunci lu luara cu sine, voindu a-lu duce inantea Protojudimei. Acést'a o audí si Dlu atletu N. Caba; curge ca leulu la locul luptei, si apucandu unu persecutoru pre la spate, si trintindu-lu de pamentu, voi ai scote sabi'a carea, tienendu-se stensu in teca si neputendu-o primadata scote, prinse a dou'a ora; acum i succese, inse caditu cu dins'a la pamentu. Acum persecutori vediendu scopulu Dsale, scosora si ei sabiele, si incepura a amesurá, — éra de alta parte a se defendá contra neamuriloru acestor'a. Resultatulu lu vomu vedé cátu mai curundu cá-ci, spre incurare, tribunalulu criminalu cottense a esmisu individi straini. Sperámu, cá causatorii si-voru luá pedeps'a meritata.

Simeonu Anciu.

VARIETATI.

* (Dr. Iosifu Hurbanu), care fu inchis mai bine de cincii lune in carcerulu d'in Vatiu pentru delictu de pressa, fu eliberatu ieri, 11 maiu, in urm'a amnestiei Majest. Sale. Asié dara mai remanu in inchisoarea d'in Vatiu, ca criminalisti politici, Alesandru Romanu si Arpád Sasi.

* (Una foia parisiána), vorbindu despre proclamatiunea d'in arma a imperatulu, díce: „Pentru ce nu este membru alu reuniunii scrietoriloru Napoleonu III, scrietoriulu „vietiei lui Cesaru“ si autorulu nenumarateloru declaratiuni, proclamatiuni si mesagie de tron? D'in punctu de vedere literariu, pros'a imperatesca are unu pretiu banalu forte mare. Asié sp. es. proclamatiunea d'in urma consiste d'in 74 orduri, carea fu retiparita de tote diariile politice d'in Francia si de cea mai mare parte d'intre foiele literarie. In Parisu cade pre unu síru d'in acésta proclamatiune 5, éra in provincia 2 centimes. Foi'a oficiale tiparesce pre totu anulu camu la 12,000 síre prosa imperatesca d'in proclamatiuni, declaratiuni si mesagie de tron. De ora-ce foiele retiparira proclamatiunea d'in urma, e forte de creditu cá voru face acést'a si cu cele ce se voru emite pre venitoriu. In Parisu sunt 920 foie politice si literarie. Dupa acéste ar capeté de 920 ori 12,000 síre, sírulu cu 5 centimes, cu totulu 552,000 franci. In provincie sunt 12,071 foie, cari aducu de 12,071 ori 12,000 síre, sírulu cu 2 centimes, la olalta 357,040 franci; deci sum'a d'in capitala plus sum'a d'in provincia face: 1.409,040 franci. Dca imperatulu ar

lucrá mai multu, list'a civile, carea de presinte apes tier'a, si-ar poté o castigá insu si.“

* (C o n s p e c t u), asupra cercurilor electorali d'in archidiecea Transilvaniei si a deputatiloru sinodali alesi intr'inselo. Cerculu I, Seliscea, deputatii, par. Prot. Ioanu Hani'a si Domnii Elia Macelariu si Iacobu Bologa; Cerculu II, Resinari, deputatii, par. Prot. Ioanu Panovicu si domnii Petru Rosca si Iacobu Bologa; Cerculu III, Sebesiu, deput. par. Prot. Ioanu Tipeiu si dd. I. Paraschivu si I. Munteanu; Cerculu IV, Agnit'a, deputatii: par. Protos. Nicolau Popea si dd. Ioanu Tecotie si Moise Branisce; Cerculu V, Sighisior'a: par. Prof. Zachari'a Boiu si dd. Ioanu Siandru si Ioanu Pop'a; Cerculu VI, Fagarasiu: par. Prot. Petru Popescu si dd. Ioanu Branu de Lemény si I. Codru Dragusianu; Cerculu VII, Deagu: par. Prot. Parteniu Trombitasiu si dd. Ioanu Pinciu si Servianu Popovicu; Cerculu VIII, Bradu: par. Prot. Moise Lazaru si dd. Dr. Iosifu Hodosiu si Daniilu Gaboru; Cerculu IX, Galati: par. Prof. Ioanu Popescu si dd. Michailu Orbonasiu si Basil. Buzdugu; Cerculu X, Hondolu: par. Prot. Sabinu Piso si dd. Petru Demianu si Petru Pipoisu; Cerculu XI, Sacele (Brasiovu): par. Prot. Iosifu Baracu si dd. Ioane Alduleanu si Dr. I. Mesiot'a; Cerculu XII, Eliopatacu; par. Prot. I. Metianu si dd. Ioanu Alduleanu si Ioanu Puscariu; Cerculu XIII, Abrudu: par. Prot. Ioanu Gallu si dd. Dr. Iosifu Gallu si Rubinu Patiti'a; Cerculu XIV, Turd'a: par. Adm. prot. Nicolau Fodoreanu si dd. Ioanu Filipescu si Dr. Basilu Glodariu; Cerculu XV, Hatiegu: par. Prot. Ioanu Papiu si dd. Ioanu Noacu de Huniadu si Nicolau Christea; Cerculu XVI, Calat'a Mare: par. Prot. Basil. Rosiescu si dd. Petru Nemesiu si Dr. Iosifu Gallu; Cerculu XVII, Rohi'a: par. Adm. prot. Samuile Cusi'a si dd. Ioanu Cosmuti'a si Iovu Popu; Cerculu XVIII, Ili'a: par. Prot. Ioanu Ratin si dd. Demetriu Moldovanu si Ioanu Orbonasiu; Cerculu XIX, Oresti'a: par. Prot. Nicol. Popovicu si dd. Dr. A. Tincu si Dr. Lazaru Petcu; Cerculu XX, Alb'a-Iuli'a: par. Prot. Alesandru Turdasianu si dd. Nicolau Gaetanu si Gavriilu Miheltianu. „Telegr. Rom.“

Sciri electrice.

Parisu, 8. maiu, 10 ore sér'a. Votarea plebiscitului. In cerculu alu patru-lea au votatu 16.041 cu ba, 15.424 cu da, é' 1325 n'au votatu. Resultatulu votárii in 1-9 sectiuni d'in diferite partii ale Parisului este: 97.382 voturi ba, 82.989 da. Liniscea nu s'a conturbatu.

— 9. maiu, 2 ore 15 min. demaneti'a. Unu placatu alu prefectulu de politia contine urnatoriele: In mai multe cartire s'au latitu faime neliniscitorie, s'au anunciatu conturbári, cari au sè urmeze dupa scrutiniu. Poporatiunea se incunoscentieza despre mesurile luate pentru sugrumarea grabnica si energica a ori-carei incercári revoltatorie, si cetatiani adeverati unt provocati a nu merge in atari locuri, unde se potu face incercári criminale. Ei voru ajutá astu-felin a asecurá actiunea aperatoria a auctoritatiloru incredintiate cu dens'a pentru asecurarea persoanei si a averei.

— 9. maiu, 2 ore 4 min. demaneti'a. In „Hotel de Ville“ in Paris au votatu 111.363 cu da, 156.573 cu ba. Resultatulu totalu in departementulu Seine este: 139. 28 voturi da, 184.946 ba.

— 9. maiu, 4 ore 30 min. deman. D'in 115 arrondissemente cu 2,110.100 votisanti sunt cunoscutu 1.181.400 voturi cu da, 483.287 cu ba, 55.900 n'au votatu.

— 9. maiu, 5 ore deman. Numerulu absteneriloru de la votisare in Parisu se urca cam la 93.000. In arrondissementulu Marseille votara 18.41 cu da, 4.829 cu da. In cetatea Toulouse, d'in 70.817 incersi, 9112 votara cu da, 12.127 cu ba. In cetatea Bordeaux votara 10.127 cu da, 18.46 cu ba. Resultatulu d'in 90 arrondissemente, afara de Parisu, face cam la 1,329.800 da, 228.800 cu ba.

— 9. maiu, 6 ore 15 min. deman. Resultatulu d'in 160 arrondissemente cu 3,671.000 incersi face: 2,614,090 da, 432.000 ba.

— 9. maiu, 1 $\frac{1}{2}$ ore dupa média-di. Pana acum sunt cunoscutu 6,526.316 voturi cu da si 1,368.61 cu ba. 16 arrondissemente, precum si militi'a si marin'a d'in Algeri'a n'au votatu inca. Resultatulu totalu este prin urmare cam 7 milione voturi da si 1 $\frac{1}{2}$ milionu ba.

Proprietariu si editoriu ALESANDRU ROMANU

Redactoru respund. interim. IONU PORUTIU.